

Kitap İncelemesi: John R. Searle'ün 'Zihin: Kısa Bir Giriş' Adlı Eserinin İncelemesi

[Book Review: 'Mind: A Brief Introduction' by John R. Searle]

Bilge Ceren Demir *

Selçuk University

Received: 28.12.2021 / Accepted: 29.12.2021

Book Review

Abstract: Known in Turkish literature for his books on the philosophy of mind, John Searle's *Mind: A Brief Introduction* is an introductory book to philosophy and the philosophy of mind. Written with an analytical method, this work, unlike most of its counterparts, does not deal with subjects in a historical process in a person-centered manner, but focuses on problems and examines them in a systematic way. Again, contrary to what might be expected in an introductory book, Searle does not deal with the issues in an impartial way; rather, starting from a fundamental error of assumption, he both systematically criticizes other theories and tries to justify the approach of biological naturalism, which is almost integrated with his name. In the final analysis, this review concludes that this work, which presents the basic theories of the philosophy of mind to the reader in an analytical and systematic way, is a successful study in its field as an introductory book to the philosophy of mind.

Keywords: John R. Searle, mind, consciousness, intentionality, mind-body causation, biological naturalism.

Öz: Türkçe literatürde özellikle zihin felsefesine yönelik kitapları ile tanınan John Searle'ün *Zihin: Kısa Bir Giriş* başlıklı eseri felsefeye ve zihin felsefesine bir giriş kitabı olma niteliği taşıyor. Analitik bir yöntemle yazılan bu eser, çoğu muadili gibi konuları tarihi bir süreç içinde kişi merkezli olarak ele almıyor, problemleri merkeze alarak onları sistematik bir biçimde irdeliyor. Yine Searle, bir giriş kitabında beklenenin aksine, konuları tarafsız bir şekilde ele almıyor, temel bir varsayım hatasından yola çıkarak bir yandan diğer kuramları sistematik eleştiriye tabi tutuyor bir yandan da neredeyse kendi adıyla bütünleşmiş olan biyolojik natüralizm yaklaşımını temellendirmeye çalışıyor. Nihai tahlilde bu inceleme, zihin felsefesinin temel kuramlarını okuyucuya analitik ve sistematik bir biçimde sunan bu eserin, bir zihin

* **Author Info:** Graduate Student – Selçuk University, Faculty of Letters, Department of Philosophy, Selçuklu-Konya, TURKEY.

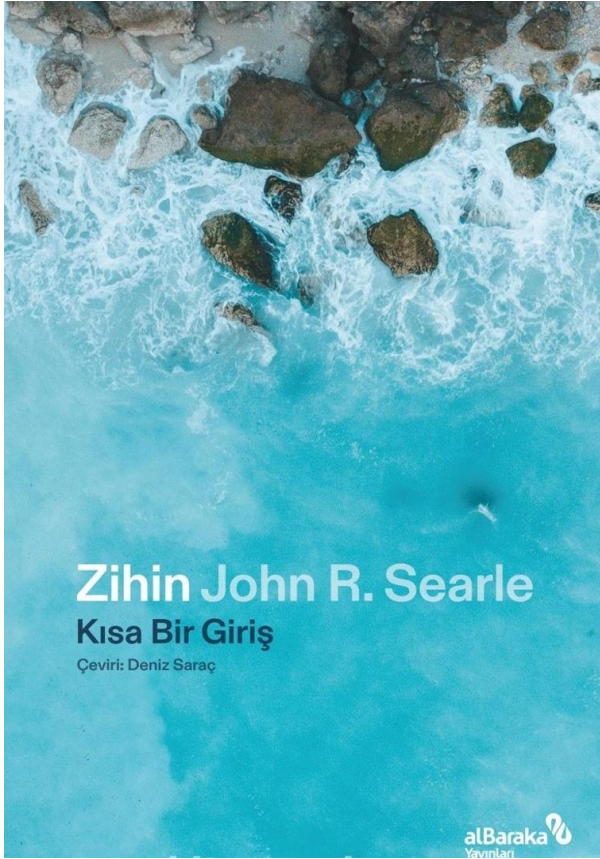
E-mail: pd.bilgecerendemir@gmail.com / Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0001-5911-1539>

To Cite This Paper: Demir, B. C. (2021). "Kitap İncelemesi: John R. Searle'ün 'Zihin: Kısa Bir Giriş' Adlı Eserinin İncelemesi." *MetaZihin*, 4(2): 143-147.

felsefesine giriş kitabı olarak alanında başarılı bir çalışma olduğu sonucuna ulaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: John R. Searle, zihin, bilinç, yönelimsellik, zihin-beden nedenselliği, biyolojik natüralizm.

John R. Searle'ün University of California, Berkeley'de vermiş olduğu derslerin bir bakıma kitaplaştırılmış versiyonu olan "Zihin: Kısa Bir Giriş" adlı bu eser, bir giriş kitabından beklendiği şekilde, "zihnin doğası nedir" sorusuna verilen farklı cevapları ele almakla işe başlıyor. Ancak kitabın başında kartlarını açık oynayan Searle, alana giriş kitaplarında çok rastlamadığımız bir tavır sergileyerek daha sonra yerden yere vuracağı temel bir varsayım hatasına dikkat çekiyor ve kendi kuramı dışında kalan diğer kuramları bu varsayım hatası üzerinden eleştiriye tabi tutuyor. Söz konusu varsayım, sağduyumuzun dikte ettiği zihinsel-fiziksel ayırımına dayanıyor ve zihinsel olanın fiziksel olandan tümüyle farklı olduğu yanlış fikrini ifade ediyor. Searle'e göre

bu varsayım hatası, zihnin doğasına dair ortaya atılan kuramları köklü bir şekilde biçimlendiriyor: Bir tarafta zihin-beden ikililiğine dayanan düalizm—ki düalizm bilimsel keşfin sınırlarının dışına itmekte—diğer tarafta bilinci maddeye indirgeyen ya da tamamen eleyen materyalist teoriler. Sözü edilen varsayım hatasının yol açtığı isabetsiz yaklaşımlara işaret ettikten sonra Searle, okuyucunun dikkatine sunacağı kendi argümanı için iki ayrıma dikkat çekiyor: Dünyanın gözlemci-bağımsız yönleri ile gözlemci-bağımlı yönleri ve orijinal veya içkin yönelimsellik ile türetilmiş yönelimsellik ayrımları.

Gerek dini inançlarımız gerekse geçmiş bilgi birikimimiz sebebiyle zihnin doğasına dair sistematik olmayan ilk araştırmalarımız, bizi zihnin doğası ve bedenle etkileşimi konusunda düalist bir bakış açısına sevk etmiştir. Daha sonra yapılan daha sistematik

araştırmalar ise bizi nitelik düalizmi, materyalist teori, işlevselcilik, davranışçılık, hesaplamacılık, eleyicilik, epifenomenalizm gibi kuramlar üzerinde düşünmeye yönlendirmiştir. Searle bu eserinde, bize bu yönelimlerimizin sebeplerini, materyalizme karşı duruşunu ve bilinç problemine verdiği cevapları açıklamakla kalmayıp yönelimsellik, özgür irade, zihinsel nedensellik, algı, benlik, bilinç dışı vb. diğer temel konuları da incelikli bir şekilde analiz ediyor.

Eserinde 11 ana bölüme ek olarak giriş ve sonsöz bölümleriyle birlikte toplamda 13 bölüme yer veren Searle, bütün teorileri sırasıyla açıklamak yerine, önce zihin felsefesinin temel problemlerini irdelemekle işe koyuluyor. Bu minvalde, önce Descartes'ın ortaya koyduğu zihin-beden problemini aşağıdaki tablo ile masaya yatırıyor:

	Tözler	
	Zihin	Beden
Öz	<ul style="list-style-type: none"> Düşünme (Bilinç) 	<ul style="list-style-type: none"> Uzam (Uzaysal boyutlara sahip olmak)
Özellikler	<ul style="list-style-type: none"> Dolaysız olarak bilinir. Özgürdür. Bölünemezdir. Yok edilemezdir. 	<ul style="list-style-type: none"> Dolaylı olarak bilinir. Sonsuz defa bölünebilir. Yok edilebilirdir.

Searle, bu tablodan hareketle Descartes'ın zihin-beden ayrımını sıkı bir eleştiriye tabi tutuyor. Ona göre bu düalist görüş bizi zihnin doğasını açıklamada kurtulamadığımız bir döngüye sokuyor. Searle, "fiziksel olan herhangi bir şey nasıl olur da fiziksel olmayan ruhumda bir etkiye sebep olabilir ve ruhumdaki olaylar nasıl olur da fiziksel dünyayı etkileyebilir" sorusunu sorarak tablodaki düalist yaklaşımın tuhafliğine dikkat çekiyor. Descartes'ın zihin-beden etkileşimini açıklama biçimi, çoğu düşünürü ikna edemediği gibi Searle'ü de tatmin etmiyor ve onu, "bilinçli ruhunuz bedeninize bir şekilde bağlanmış haldedir ve bedeniniz ölene kadar ona bağlı kalır, ölüm anındaysa ruhunuz bedeninizi terk eder" demek suretiyle ironi yapmak zorunda bırakıyor.

Searle; hem zihin-beden, zihinsel-fiziksel türünden ayrımların hem de zihin-beden problemine yönelik ortaya konan açıklamalarda kullanılan "indirgeme", "nedensellik" "özdeşlik" gibi kavramların karşılaştığımız zorlukları çözmede yetersiz olduklarını hatta çözüm için hiç de gerekli araçlar olmadıklarını savunuyor.

Bilinçli durumların beyin düşük düzey nöronal aktivitesi sonucu oluştuğunu iddia eden Searle, bilinçli düşüncelere ve hislere sahip oluşumuzun sebebinin beyindeki nörobiyolojik özelliklere bağlı olduğunu ve bunları beyin sisteminin biyolojik özellikleri olarak değerlendiriyor. Kendi zihin kuramını bu görüşlere dayandıran Searle, aşağıdaki önerme grubuyla kuramını özet bir şekilde ifade etmeye çalışıyor:

1. Bilinçli durumlar; öznel, birinci-kışı ontolojileriyle birlikte gerçek dünyadaki gerçek fenomenlerdir. Bilincin, onun yalnızca bir illüzyon olduğunu göstererek eleyici bir indirgemesini yapamayız. Bilinci onun nörobiyolojik temellerine de indirgeyemeyiz çünkü böylesine üçüncü-kışı bir indirgeme bilincin birinci-kışı ontolojisini dışarıda bırakırdı.
2. Bilinçli durumlara tamamen beyindeki daha düşük düzey nörobiyolojik süreçler neden olur. Bilinçli durumlar bundan dolayı nörobiyolojik süreçlere nedensel olarak indirgenebilirler. Kendi başlarına, nörobiyolojiden bağımsız hiçbir yaşamları yoktur. Nedensel olarak, nörobiyolojik süreçlerin “üstünde ve ötesinde” bir şey değildirler.
3. Bilinçli durumlar beyinde beyin sisteminin özellikleri olarak gerçekleştirilebilir ve dolayısıyla nöronlar ve sinaplardan daha yüksek bir düzeyde var olurlar. Aynı ayrı nöronlar bilinçli değildirler, ama beyin sisteminin nöronlardan oluşan parçaları bilinçlidir.
4. Bilinçli durumlar gerçek dünyanın gerçek özellikleri olduğu için nedensel olarak işlev görürler. Örneğin benim bilinçli susuzluk hissim su içmeme neden olur. (s. 114-115)

Searle’e göre bilincin karmaşık ve gizemli yapısı, bilinci gündelik sözcüklerle çözüm odaklı bir biçimde anlatma girişimlerimizi başarısız kılıyor. Bu yüzden Searle, bir yandan bireyin öznelliğini koruyarak bilincin biricikliğine vurgu yapıyor bir yandan da bilinci biyolojik süreçlerle açıklayarak onu tamamıyla bilinmeyen başka bir alana hapsedmekten kaçınmış oluyor ve bunu başarılı bir şekilde yapıyor.

Deniz Saraç tarafından başarılı bir şekilde çevrildiğini düşündüğümüz bu eser, hem problemleri analitik bir biçimde masaya yatırması hem de bu problemlere yönelik ortaya konan kuramları sistematik bir şekilde ele alıp eleştirmesi açısından okuyucuya bir giriş kitabından beklenenin fazlasını sunuyor. İster Searle’ün iddia ettiği gibi zihinsel-fiziksel veya bilimsel-sağduyu ayrımları olan bir dünyada yaşayamayacağımızı düşünelim ister bu ayrımları baz alarak oluşturduğumuz bir perspektiften dünyayı yorumlayalım, her halükârda zihin, bilinç, yönelimsellik, nedensellik gibi problemler gündemimizi meşgul etmeye devam edecek görünüyor. *Zihin: Kısa Bir Giriş* adlı eser, bu konuda her ne kadar bir giriş kitabı ise de görünüşe göre bir kılavuz kitabı olarak değerlendirilmeyi de hak ediyor.

Kaynakça

Searle, J. R. (2021). Zihin: Kısa Bir Giriş. Çev. Deniz Saraç. İstanbul: Albaraka Yayınları.

===== This Page Intentionally Left Blank =====